

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2023. február 27.
(OR. en)

6703/23

Intézményközi referenciaszám:
2022/0394(COD)

CLIMA 92
ENV 162
AGRI 82
FORETS 15
ENER 87
IND 66
COMPET 134
CODEC 241

FELJEGYZÉS

Küldi:	a Tanács Főtitkársága
Címzett:	az Állandó Képviselők Bizottsága/a Tanács
Biz. dok. sz.:	15557/22 + ADD 1-6
Tárgy:	Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács rendelete a szén-dioxid-eltávolítás uniós tanúsítási keretrendszerének létrehozásáról – Irányadó vita

A Tanács (Környezetvédelem) 2023. március 16-i ülésén folytatandó irányadó vita előkészítéseként a megbeszélések strukturálásának elősegítése céljából mellékelten továbbítjuk a delegációknak az elnökség által összeállított háttéranyagot és kérdéseket.

Felkérjük az Állandó Képviselők Bizottságát, hogy nyugtázza a mellékletben található háttéranyagot és kérdéseket, és az irányadó vita előkészítése céljából továbbítsa azokat a Tanácsnak.

Javaslat – Rendelet a szén-dioxid-eltávolítás uniós tanúsítási keretrendszerének**létrehozásáról****– Irányadó vita –**

Az elnökség háttéranyaga és kérdései a miniszterek számára

A globális hőmérséklet-emelkedés 1,5 °C alatt tartása mélyreható, gyors és tartós kibocsátáscsökkentést követel meg¹. Az elkövetkező évtizedekben drasztikusan csökkenteni kell az üvegházhatást okozó gázok globális kibocsátását. Ezzel párhuzamosan az elkerülhetetlen kibocsátás ellensúlyozása és végső soron negatív kibocsátás elérése érdekében minden évben egyre nagyobb mennyiségű szén-dioxidot kell leválasztani és eltávolítani. A globális szinten nulla nettó üvegházhatásúgáz-kibocsátás eléréséhez a szén-dioxid-eltávolítás különböző formáira lesz szükség, és ezeket az IPCC számos, a globális felmelegedés 1,5 °C-ra történő korlátozását feltételező forgatókönyv esetében alapvető elemként határozta meg.

Az európai klímarendelet keretet állapít meg a forrásonkénti kibocsátás visszafordíthatatlan és fokozatos csökkentése és a nyelőnkénti eltávolítás fokozása érdekében az Unióban a klímasemlegesség 2050-re történő megvalósítása, azt követően pedig negatív kibocsátás elérése céljából. A klímasemlegességi célkitűzés elérésére vonatkozó forgatókönyvek azt mutatják, hogy az Unióban – természetalapú és technológiai megoldásokat egyaránt alkalmazva – jelentősen fokozni kell az eltávolítást, 2050-ig elérve az évi mintegy 500 millió tonnát^{2 3}. A szén-dioxid-eltávolítás szerepe ezért várhatóan növekedni fog gazdaságunkban és az Unió éghajlat-politikájában. A jelenlegi szakpolitikák mellett ugyanakkor nem tekinthető úgy, hogy az EU jó úton halad e mennyiségek teljesítése felé⁴.

¹ „Climate Change 2022: Mitigation of Climate Change” (Éghajlatváltozás 2022: Az éghajlatváltozás mérséklése), III. munkacsoport – Hozzájárulás az Éghajlatváltozási Kormányközi Testület hatodik értékelő jelentéséhez.

² A Bizottság „Tiszta bolygót mindenkinek – Európai hosszú távú stratégiai jövőkép egy virágzó, modern, versenyképes és klímasemleges gazdaságról” című közleményét kísérő részletes elemzés.

³ „Az EU 2030-ra vonatkozó éghajlatvédelmi törekvésének fokozása. Beruházás a klímasemleges jövőbe az európai polgárok érdekében” című bizottsági közleményt kísérő hatásvizsgálat, 10865/20 ADD 2.

⁴ Például az EU teljes szénelnyelő kapacitásának az elmúlt években bekövetkezett részben negatív alakulása azt jelzi, hogy további intézkedésekre van szükség ahhoz, hogy 2030-ig el lehessen érni a –310 millió tonna szén-dioxid-egyenértéknek megfelelő nettó elnyelési célértéket, 2040-ig és 2050-ig pedig még ennél is nagyobb mennyiség elnyelésére kerülhessen sor.

A földhasználatról, a földhasználat-változtatásról és az erdőgazdálkodásról szóló hatályos rendelet (LULUCF-rendelet) módosítására irányuló javaslat – azt követően, hogy ez év egy későbbi szakaszában hivatalosan elfogadják – 2030-ig elérendő új, –310 millió tonna szén-dioxid-egyenértéknek megfelelő uniós szintű nettó elnyelési célértéket határoz meg, továbbá kötelező nemzeti célokat tűz ki a tagállamok számára. A módosított rendelet új szabályokat is megállapít a szén-dioxid-eltávolítás pontos nyomon követésének és jelentésének megkönnyítése érdekében, ami a karbongazdálkodási tevékenységek további fejlődéséhez szükséges.

Az első lépések a szén-dioxid-eltávolítás további integrációja felé

2021 decemberében az Európai Bizottság közzétette a fenntartható szénkörforgásokról szóló közleményét⁵, amelyben kiemelte az ökoszisztémák természetes szénelnyelői által történő szénfelvétel növelését célzó ösztönzők és gazdasági modellek létrehozásának fontosságát („karbongazdálkodás”), valamint hangsúlyozta annak fontosságát, hogy kialakuljon a szén-dioxid leválasztásának, hasznosításának, szállításának és tárolásának belső piaca. A közlemény ambiciózus középtávú célokat is meghatároz a szén-dioxid-eltávolításra vonatkozóan⁶.

Ezt követően az Európai Bizottság 2022. november 30-án benyújtotta a **szén-dioxid-eltávolítás uniós tanúsítási keretrendszerének** létrehozásáról szóló rendeletre irányuló javaslatát azzal a céllal, hogy megkönnyítse a magas színvonalú szén-dioxid-eltávolítás alkalmazását az EU-ban. A javaslat kitér a szén-dioxid-eltávolítás különböző – a karbongazdálkodáson, a termékekben való szén-dioxid-tároláson és az állandó tároláson keresztül megvalósuló – típusaira. A keretrendszer végső célja a szén-dioxid-eltávolítás elterjedésének további ösztönzése és felgyorsítása, különösen további bevételi források lehetővé tétele és a bizalom növelése révén. Célja továbbá a szén-dioxid-eltávolítás és a kapcsolódó – például az éghajlatváltozás mérséklése és az ahhoz való alkalmazkodás, a körforgásos gazdaságra való átállás és a biológiai sokféleség vonatkozásában keletkező – járulékos előnyök közötti szinergiák előmozdítása. E célból meghatároz négy QU.A.L.ITY-kritériumot⁷, valamint a harmadik fél általi ellenőrzésre vonatkozó szabályokat – beleértve a keretrendszer alkalmazásáért felelős tanúsítási rendszerek működésével kapcsolatos szabályokat is. A Bizottság javaslata szerint a QU.A.L.ITY-kritériumok további gyakorlati átültetésére felhatalmazáson alapuló jogi aktusokban meghatározott konkrét tanúsítási módszerek révén kerül majd sor. Ezek a tanúsítási módszerek a rendeletben meghatározott négy kritériumon, valamint a rendeletben minimumként meghatározott elemeken fognak alapulni, és egy – többek között a tagállamok képviselőit is magában foglaló – szakértői csoporttal konzultálva kerülnek majd kidolgozásra.

⁵ 15045/21 + ADD 1–4.

⁶ 2028-ra minden gazdálkodó számára hozzáférést kell biztosítani hitelesített kibocsátási és eltávolítási adatokhoz a karbongazdálkodási gyakorlatok mérése érdekében, valamint jelenteni kell és el kell számolni az ipari tevékenységek révén leválasztott, szállított, hasznosított és tárolt valamennyi szén-dioxidot; 2030-ra a karbongazdálkodási megközelítéseknek hozzá kell járulniuk a –310 millió tonna szén-dioxid-egyenértékben meghatározott nettó elnyelésre vonatkozó LULUCF-cél eléréséhez; 2030-ra az ipari technológiáknak évente legalább 5 millió tonna szén-dioxid-egyenérték eltávolítását kell eredményezniük.

⁷ „QU.A.L.ITY”: *Quantification, Additionality, Long-term storage, sustainability* (számszerűsítés, addicionalitás, hosszú távú tárolás, fenntarthatóság).

Az ipari tevékenységekből származó szén-dioxid eltávolítása, például a bioenergia-alapú szén-dioxid-leválasztás és -tárolás (BECCS) és a levegőből történő közvetlen szén-dioxid-leválasztás és -tárolás (DACCS) tekintetében a Bizottság javaslata az ETS-létesítményekből származó szén-dioxid geológiai tárolására vonatkozó meglévő nyomonkövetési és jelentéstételi szabályokra, valamint az Innovációs Alap projektjeire alkalmazandó módszerekre épül. A karbongazdálkodási tevékenységeket illetően a Bizottság rámutatott a többek között a LULUCF-rendelettel és a közös agrárpolitikával, valamint a természet-helyreállítási jogszabályra vonatkozóan a közelmúltban benyújtott javaslattal való szinergiákra. A szén-dioxid-tároló termékeket illetően a Bizottság rámutatott arra, hogy további kutatásokra van szükség a releváns termékkategóriák és módszerek azonosításához.

A Tanácsban folyó munka jelenlegi állása

A Bizottság első ízben a Környezetvédelmi Tanács 2022. december 20-án, a cseh elnökség alatt tartott ülésén ismertette a javaslatot. A környezetvédelmi munkacsoportban februárban, a svéd elnökség alatt kezdődtek meg a megbeszélések. A munkacsoport eddig tartott három ülésén a delegációk megvizsgálták a javaslatot. Lehetőségük volt arra, hogy tisztázó kérdéseket tegyenek fel, és felvázolják kezdeti álláspontjaikat.

A Bizottság többek között a keretrendszer önkéntes jellegét hangsúlyozta, valamint azt, hogy az Unió hosszú távú éghajlat-politikai céljainak elérése érdekében mielőbb el kell kezdeni növelni a szén-dioxid-eltávolítás volumenét. A Bizottság a javaslatot olyan nyomonkövetési, jelentéstételi és ellenőrzési eszközként írta le, amely így az első lépést jelenti egyrészt a szén-dioxid-eltávolításnak az uniós éghajlat-politikába történő beépítése, másrészt a szén-dioxid-eltávolítás alkalmazásának a 2040-re és az azt követő időszakra vonatkozó jövőbeli éghajlat-politikai célkitűzéssel összefüggésben történő további szabályozása felé.

Megvitatandó témák

Széles körben elismert, hogy bár az üvegházhatásúgáz-kibocsátás gyors csökkentését prioritásként kell kezelni, a szén-dioxid-eltávolítás egyre fontosabb szerepet fog játszani a klímasemlegességre való átállás terén. Ezért az eddigi megbeszélések során a tagállamok általánosságban üdvözölték a szén-dioxid-eltávolítási tevékenységek további ösztönzésére és a további uniós szintű harmonizációra irányuló szándékot. Néhány tagállam ugyanakkor a „kibocsátáscsökkentés mindenekelőtt” elvének fontosságát is hangsúlyozta.

A javaslat vizsgálata még korai szakaszban van, és számos kérdésről további megbeszélésekre lesz szükség. A delegációk további pontosítást kértek a javaslat több központi elemével, például a következőkkel kapcsolatban: a kulcsfontosságú fogalommeghatározások, az addicionalitás, valamint az alapforgatókönyvek meghatározására és a konkrét tanúsítási módszerek megállapítására vonatkozó eljárás.

Kérdések merültek fel a Q.U.A.L.I.T.Y.-kritériumokkal, a tanúsítási rendszerek működésével és a kettős elszámolás kockázatával kapcsolatban is. Emellett a zöldrefestés kockázatával kapcsolatos aggályokkal összefüggésben néhány delegáció felvetette, hogy a keretrendszer alapján létrehozott tanúsítványok felhasználásának célját esetleg érdemes volna bizonyos mértékig tükrözni a javasolt rendeletben. Emellett számos delegáció érdeklődött a javasolt keretrendszernek a hasonló célokat szolgáló jelenlegi nemzeti rendszerekkel, valamint nemzetközi mechanizmusokkal és eljárásokkal való kapcsolatáról.

A delegációk megfogalmaztak a szén-dioxid-tárolás időtartamára irányuló kérdéseket is, például a tanúsítványok érvényességével, a nyomon követéssel és a felelősséggel összefüggésben.

Magát a karbongazdálkodás kategóriáját illetően több delegáció hangsúlyozta, hogy figyelembe kell venni a nemzeti sajátosságokat, például az Unió-szerte eltérő éghajlati és földrajzi adottságokat, és biztosítani kell, hogy a keretrendszer a kisebb üzemeltetők és földtulajdonosok számára is hozzáférhető maradjon. Hasonlóképpen, néhány delegáció hangsúlyozta annak szükségességét, hogy az adminisztratív terhek kezelhetőek maradjanak, különösen az egyéni üzemeltetők szempontjából.

Kérdések a miniszterek számára

Annak érdekében, hogy iránymutatást nyújthasson a rendeletjavaslattal kapcsolatos további munkához, az elnökség felkéri a minisztereket, hogy mérlegeljék az alábbi két kérdést:

Az elkövetkező évtizedekben a szén-dioxid-eltávolítás várhatóan egyre fontosabb kiegészítője lesz a kibocsátáscsökkentésnek azon törekvések összefüggésében, amelyek a Párizsi Megállapodásban meghatározott 1,5 °C-os hőmérsékleti cél megvalósítására, valamint a klímasemlegességi célkitűzésnek az Unióban legkésőbb 2050-re történő elérésére irányulnak. A szén-dioxid-eltávolítás keretrendszerére vonatkozó javaslat révén az Európai Unió inspirációt nyújthat azt illetően, hogy miként mélyíthető el felelősségteljes módon a szén-dioxid-eltávolításnak az éghajlat-politikai keretekben történő integrációja.

- 1. Milyen módon járulhatna hozzá egy uniós tanúsítási keretrendszer – a tartós kibocsátáscsökkentésre irányuló uniós erőfeszítések kiegészítéseként – a magas színvonalú szén-dioxid-eltávolítás fokozásához?*
- 2. Tekintettel a fenti célokra, véleménye szerint melyek a bizottsági javaslat által kínált legfontosabb lehetőségek, illetve melyek a kapcsolódó főbb kihívások? Vannak-e olyan konkrét elemek, amelyek a tárgyalások előmozdítása érdekében további tisztázásra szorulnak?*